

50 שנה למלחמת ששת הימים- הסיכוי לשלום עם הפלסטינים

סקר מיוחד לקראת כנס הרצליה ה-17

המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי | mako

הסקר נערך באמצעות חברת "פאנל פוליטיקס"

עורך: ד"ר שאול שי

יוני 2017

מלחמת ששת הימים שהתחוללה לפני 50 שנה מהווה ציון דרך בולט בהיסטוריה של עם ישראל ומדינת ישראל. ניצחונה של מדינת ישראל במלחמה זו הביא לשינויים מרחיקי לכת בחברה הישראלית, במערכת הפוליטית שלה, ושינה את פני ההיסטוריה של המזרח התיכון.

בשנים שחלפו מאז המלחמה, חתמה מדינת ישראל על הסכמי שלום עם מצרים (1979) וירדן (1995), אולם הסכום עם סוריה ועם הפלסטינים טרם בא על פתרונו.

המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה, בשיתוף עם אתר החדשות הישראלי mako, ערכו סקר מיוחד שבדק את עמדות הציבור היהודי בישראל, הציבור הערבי בישראל והציבור הפלסטיני ביהודה ושומרון וברצועת עזה, בנוגע לאפשרות לשלום בין הצדדים. הסקר נערך לקראת כנס הרצליה ה-17, שיערך בתאריכים 20-22 ביוני 2017, במרכז הבינתחומי הרצליה.

הסקר נערך בקרב 1,298 משיבים בקרב יהודים בישראל, ערביי ישראל, ערבים ברצועת עזה וביהודה ושומרון, על ידי חברת הסקרים פאנלס פוליטיקס. המשיבים מהווים מדגם מייצג.

מהסקר עולה תמונה פסימית של סיכויי השלום כפי שמשתקפת בעיניהם של שני הצדדים לסכום – הישראלים (יהודים וערבים כאחד) והפלסטינים ביהודה ושומרון וברצועת עזה. הציבור היהודי בישראל הוא הפסימי ביותר לגבי אפשרות להגיע להסכם שלום בעתיד הנראה לעין (50% השיבו שאין סיכוי כלל). זאת לעומת 35% בקרב הפלסטינים ברצועת עזה ויהודה ושומרון ו- 41% מערביי ישראל. רק 3% מהיהודים סבורים שיש סיכוי רב להגיע להסכם שלום בעתיד הנראה לעין, כאשר הפלסטינים מגלים מעט יותר אופטימיות עם 15%.

עוד עולה מהסקר כי, **(55% מהיהודים בעד פתרון של שתי מדינות לשני עמים ורק 21% מעדיפים מדינה אחת לשני העמים).** (47% בקרב המגזר הדתי, ו(40%) במגזר החרדי ו (48%) בקרב ערביי ישראל תומכים בפתרון שתי המדינות. לעומת זאת, הפלסטינים ברצועת עזה וביהודה ושומרון חלוקים בדעתם: 39% מהם תומכים בפתרון של מדינה אחת לשני העמים בין הירדן והים ו-40% תומכים בפתרון שתי המדינות.

הישראלים והפלסטינים פסימיים מאד באשר ליכולת של נשיא ארה"ב דונלד טראמפ לקדם שלום במזרח התיכון. 55% מהיהודים חושבים שהמעורבות לא תקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים. בקרב הפלסטינים 28% השיבו שהמעורבות של טראמפ תועיל רק לישראל ו-32% השיבו שהמעורבות לא תקדם את השלום.

בהתייחס לתוצאות הסקר אמר האלוף (במיל.) עמוס גלעד, ראש המכון למדיניות ואסטרטגיה ויו"ר כנס הרצליה: **"תוצאות הסקר ממחישות את הלך הרוח הציבורי גם בקרבנו וגם בקרב הפלסטינים. מנהיגות נמדדת ביכולת להוביל דרך גם כאשר היא אינה מתיישבת עם הלך הרוח הציבורי. הסקר מצביע על אשראי נמוך שנותן הציבור למנהיגים בנוגע להסכם השלום. אך היום, ישנה קרקע נוחה ונכונה יותר לשלום ולהעמקת הקשר עם הפלסטינים על מנת להגיע להסדר מדיני שיטיב לשני הצדדים. המתח האסטרטגי בין עמדות הציבור לבין האתגר הלאומי והאזורי הוא שיעמוד בבסיס ההכרעות המנהיגותיות בחודשים שיבואו."**

הסקר בדק את נושא תהליך השלום והתקווה לשלום מכמה היבטים ועשה זאת בקרב שלש קבוצות אוכלוסייה:

יהודים ישראלים – 604 משיבים המהווים מדגם מייצג של האוכלוסייה היהודית הבוגרת בישראל. איסוף הנתונים בקבוצה זאת נעשה הפאנל של Panel4All לביצוע מחקרים על גבי האינטרנט.

ערבים ישראלים – 150 משיבים מגיל 18 ומעלה המהווים מדגם מייצג של המגזר מבחינת חלוקה למין וגילאים. איסוף הנתונים נעשה באמצעות ראיונות טלפוניים.

פלסטינים – 331 תושבי הגדה המערבית מגיל 18 ומעלה ו-213 תושבי רצועת עזה ג"כ מגיל 18 ומעלה. איסוף נתוני הסקר בקבוצה זאת נעשה על ידי מכון מחקר ייעודי המתמחה בסקרים בקרב האוכלוסייה הפלסטינית. שיטת הביצוע הייתה סקר פנים אל פנים והוא נערך תוך שמירה על ייצוגיות המשיבים מבחינת אזור מגורים, מגדר וגילאים.

סה"כ השתתפו בסקר 1298 משיבים. הסקר נערך בתאריכים 21-26 במאי 2017. טעות הדגימה המרבית בסקר זה היא 4.4%. בגוף הדוח מוצגים הממצאים בחלוקה לשלשת הקבוצות שצוינו לעיל ובהמשך מפורטות תוצאות הפילוחים שבוצעו בכל אחת מאוכלוסיות אלו על פי משתנים דמוגרפיים וסוציאקונומיים. בנקודה זאת נציין שגודל הקבוצה של ערביי ישראל (150 משיבים) חייב חלוקתם לקבוצות מעטות על מנת לשמור על מספר נאות של משיבים בכל תא.

הממצאים:

'באיזו מידה יש לדעתך סיכוי להגיע להסכם שלום בין ישראל לפלסטינים בעתיד הנראה לעין?'

	קבוצה		
	פלסטינים	ערבים ישראלים	יהודים
מס' משיבים	544	150	604
יש סיכוי גבוה	15%	7%	3%
יש סיכוי נמוך	44%	21%	43%
אין סיכוי כלל	35%	41%	50%
לא יודע	6%	30%	4%
Total	100%	100%	100%

היהודים היו הפסימיים מכולם בנוגע לסיכוי לשלום: 83% מהם אמרו שיש לכך סיכוי נמוך או אין לכך סיכוי כלל בעוד שרק 7% נתנו לכך סיכוי גבוה. גם הפלסטינים גילו פסימיות באחוזים גבוהים (79%) אבל 15% מהם נתנו לשלום סיכוי גבוה.

ערביי ישראל בלטו בנקודה זו בסקפטיות שלהם – 30% מהם ענו "לא יודע".

בקרב היהודים – הפסימיים ביותר היו הדתיים והחרדים – 71% ו-69% מהם (בהתאמה) אמרו כי אין לכך סיכוי כלל. גם מי שהגדירו עצמם ימניים (66%) או תושבי ים ויו"ש (62%) נתנו אותה תשובה.

בקרב ערביי ישראל בלטה הפסמיות בקרב הגברים (54% מהם אמרו שאין כלל סיכוי לשלום), תושבי ת"א, מרכז ודרום (51%) וכן החילונים (50%). לא נמצאו הבדלים בין משיבים מקבוצות שונות באוכלוסייה הפלסטינית בשאלה זאת.

'איזה מבין שני הפתרונות הבאים אתה מעדיף להסדר בין ישראל לפלסטינים?'

קבוצה			
פלסטינים	ערבים ישראלים	יהודים	
544	150	604	מס' משיבים
40%	48%	55%	שתי מדינות לשני עמים
39%	26%	21%	מדינה אחת לשני העמים בין הירדן והים
21%	26%	25%	לא יודע
100%	100%	100%	Total

רוב בקרב היהודים (55%) מעדיף את פתרון שתי המדינות לעומת 21% שתומכים ברעיון המדינה האחת בין הים לירדן. גם בקרב ערביי ישראל יש יתרון לתומכי שתי המדינות (48% לעומת 26% שתומכים במדינה האחת). אצל הפלסטינים קיים שוויון בין מספר התומכים בכל אחד מהרעיונות.

בקרב היהודים התמיכה החזקה ביותר לפתרון שתי המדינות מגיע מאנשי שמאל (89%) חילונים (72%) גילאי 60 פלוס (71%) וכן אנשי מרכז (67%). התומכים המובהקים יותר בפתרון המדינה האחת (או: ארץ ישראל השלמה...) הם הדתיים (47%) החרדים (40%) וכן תושבים ים יוש (32%) והדרום (31%).

בקרב ערביי ישראל התמיכה הגבוהה ביותר בשתי המדינות באה מהדתיים (56%) ואילו החילוניים נוטים לתמוך יחסית יותר מכלל המשיבים ברעיון המדינה אחת (38%). בניגוד להם, אצל הפלסטינים מי שתומך יותר במדינה אחת הם הדתיים מאוד – 57%, לעומת 39% מכלל הפלסטינים.

'מה לדעתך תעשה המעורבות של נשיא ארה"ב דונלד טראמפ במזרח התיכון?'

קבוצה			
פלסטינים	ערבים ישראלים	יהודים	
544	150	604	מס' משיבים
18%	9%	13%	תקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים
28%	25%	11%	תועיל רק לישראל
13%	3%	4%	תועיל רק לצד הפלסטיני
30%	31%	55%	לא תקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים
11%	33%	17%	לא יודע
100%	100%	100%	Total

אצל היהודים הדעה הרווחת היא שמעורבותו של דונלד טראמפ באזור לא תקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים (55%). בטענה זאת תומכת קואליציה ייחודית של משיבים דתיים (65%) ואנשי שמאל (64%).

גם ערביי ישראל והפלסטינים נוטים להסכים לכך ומוסיפים שלדעתם ההתערבות הזאת תועיל רק לישראל (25% ו-28%, בהתאמה). אצל ערביי ישראל תומכים יחסית יותר בטענת התועלת לישראל משיבים בגילאי 45 ומעלה (38%) ואצל הפלסטינים – תושבי עזה (37%).

פילוחים בקרב האוכלוסיה היהודית

באפור – אחוז נמוך מכלל המשיבים

בתכלת – אחוז גבוה מכלל המשיבים

'באיזו מידה יש לדעתך סיכוי להגיע להסכם שלום בין ישראל לפלסטינים בעתיד הנראה לעין?'

Total	לא יודע	אין סיכוי כלל	יש סיכוי נמוך	יש סיכוי גבוה		
100%	3%	50%	44%	3%	זכר	מין
100%	5%	49%	43%	3%	נקבה	
100%	3%	53%	42%	2%	עד 29	גילאים
100%	4%	57%	36%	3%	30-44	
100%	5%	47%	44%	4%	45-59	
100%	3%	37%	57%	4%	60 פלוס	
100%	4%	38%	53%	4%	חילוני	
100%	4%	50%	44%	2%	מסורתית	
100%	1%	71%	26%	2%	דתי	
100%	8%	69%	21%	2%	חרדי	
100%	2%	47%	50%	2%	צפון	מחוז מגורים
100%	6%	49%	38%	7%	חיפה	
100%	3%	43%	51%	3%	מרכז	
100%	3%	50%	44%	3%	תל אביב	
100%	5%	62%	30%	3%	ים יוש	
100%	5%	47%	47%	2%	דרום	
100%	4%	54%	39%	3%	תיכונית ומטה	השכלה
100%	5%	48%	44%	4%	על תיכונית	
100%	3%	47%	47%	3%	אקדמאית	
100%	2%	66%	30%	2%	ימין	עמדה פוליטית
100%	2%	38%	57%	2%	מרכז	
100%	3%	19%	67%	11%	שמאל	
100%	4%	50%	43%	3%	Total	

'איזה מבין שני הפתרונות הבאים אתה מעדיף להסדר בין ישראל לפלסטינים?'

Total	לא יודע	מדינה אחת לשני העמים בין הירדן והים	שתי מדינות לשני עמים		
100%	23%	23%	53%	זכר	מין
100%	26%	18%	56%	נקבה	
100%	28%	28%	43%	עד 29	גילאים
100%	26%	19%	56%	30-44	
100%	26%	20%	54%	45-59	
100%	15%	14%	71%	60 פלוס	
100%	18%	11%	72%	חילוני	
100%	28%	16%	55%	מסורתית	

100%	29%	47%	24%	דתי	מחוז מגורים
100%	38%	40%	21%	חרדי	
100%	22%	16%	62%	צפון	
100%	21%	15%	63%	חיפה	
100%	22%	16%	62%	מרכז	
100%	25%	18%	57%	תל אביב	
100%	34%	32%	33%	ים יוש	
100%	19%	31%	50%	דרום	
100%	31%	19%	51%	תיכונית ומטה	השכלה
100%	20%	23%	57%	על תיכונית	
100%	22%	21%	57%	אקדמאית	
100%	31%	29%	40%	ימין	עמדה פוליטית
100%	18%	14%	67%	מרכז	
100%	5%	6%	89%	שמאל	
100%	25%	21%	55%		Total

'מה לדעתך תעשה המעורבות של נשיא ארהב דונלד טראמפ במזרח התיכון?'

Total	לא יודע	לא תקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים	תועיל רק לצד הפלסטיני	תועיל רק לישראל	תקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים			
100%	14%	52%	6%	12%	15%	זכר	מין	
100%	20%	58%	1%	10%	10%	נקבה		
100%	14%	57%	3%	14%	11%	עד 29	גילאים	
100%	17%	57%	5%	13%	9%	30-44		
100%	15%	57%	3%	11%	14%	45-59		
100%	25%	47%	5%	3%	20%	60 פלוס		
100%	17%	53%	5%	10%	15%	חילוני		זהות דתית
100%	18%	53%	3%	13%	13%	מסורתית		
100%	13%	65%	2%	12%	9%	דתי		
100%	21%	58%	6%	8%	8%	חרדי		
100%	16%	48%	3%	16%	17%	צפון	מחוז מגורים	
100%	14%	58%	4%	15%	8%	חיפה		
100%	19%	59%	1%	11%	10%	מרכז		
100%	18%	53%	5%	11%	14%	תל אביב		
100%	19%	56%	2%	8%	15%	ים יוש		
100%	14%	56%	9%	8%	13%	דרום		
100%	18%	51%	3%	15%	13%	תיכונית ומטה		השכלה
100%	18%	55%	5%	10%	12%	על תיכונית		
100%	16%	59%	4%	8%	13%	אקדמאית		
100%	18%	54%	3%	16%	9%	ימין	עמדה פוליטית	
100%	14%	53%	8%	7%	18%	מרכז		
100%	15%	64%	0%	4%	16%	שמאל		
100%	17%	55%	4%	11%	13%		Total	

פילוחים בקרב ערבים ישראלים

'באיזו מידה יש לדעתך סיכוי להגיע להסכם שלום בין ישראל לפלסטינים בעתיד הנראה לעין?'

Total	לא יודע	אין סיכוי כלל	יש סיכוי נמוך	יש סיכוי גבוה		
100%	24%	54%	14%	8%	זכר	מין
100%	36%	28%	29%	7%	נקבה	
100%	30%	38%	24%	7%	עד 44	קבוצות גיל
100%	29%	46%	18%	7%	45 ומעלה	
100%	19%	50%	25%	6%	חילוני	דתיות
100%	34%	35%	18%	13%	מסורתית	
100%	31%	43%	24%	2%	דתי	
100%	31%	34%	25%	11%	חיפה וצפון	אזור מגורים
100%	29%	51%	17%	3%	מרכז תא ודרום	
100%	30%	41%	21%	7%		Total

'איזה מבין שני הפתרונות הבאים אתה מעדיף להסדר בין ישראל לפלסטינים?'

Total	לא יודע	מדינה אחת לשני העמים בין הירדן והים	שתי מדינות לשני עמים		
100%		32%	50%	זכר	מין
100%	35%	19%	46%	נקבה	
100%	28%	26%	46%	עד 44	קבוצות גיל
100%	24%	26%	50%	45 ומעלה	
100%	9%	38%	53%	חילוני	דתיות
100%	26%	34%	40%	מסורתית	
100%	37%	7%	56%	דתי	
100%	25%	27%	48%	חיפה וצפון	אזור מגורים
100%	28%	25%	48%	מרכז תא ודרום	
100%	26%	26%	48%		Total

'מה לדעתך תעשה המעורבות של נשיא ארה"ב דונלד טראמפ במזרח התיכון?'

Total	לא יודע	לא תקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים	תועיל רק לצד הפלסטיני	תועיל רק לישראל	תקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים		
100%	26%	32%	3%	33%	6%	זכר	מין
100%	42%	29%	3%	15%	11%	נקבה	
100%	38%	33%	4%	13%	12%	עד 44	קבוצות גיל
100%	28%	28%	1%	38%	4%	45 ומעלה	
100%	22%	31%	3%	34%	9%	חילוני	דתיות
100%	29%	34%	3%	29%	5%	מסורתי	
100%	44%	26%	2%	15%	13%	דתי	
100%	28%	29%	2%	29%	11%	חיפה וצפון	אזור מגורים
100%	40%	32%	3%	18%	6%	מרכז תא ודרום	
100%	33%	31%	3%	25%	9%	Total	

פילוחים בקרב פלסטינים

'באיזו מידה יש לדעתך סיכוי להגיע להסכם שלום בין ישראל לפלסטינים בעתיד הנראה לעין?'

Total	לא יודע	אין סיכוי כלל	יש סיכוי נמוך	יש סיכוי גבוה		
100%	9%	33%	43%	15%	גברים	מין
100%	3%	36%	45%	15%	נשים	
100%	7%	34%	39%	20%	18-21	קבוצות גיל
100%	6%	38%	43%	14%	22-29	
100%	6%	35%	46%	12%	30-39	
100%	5%	28%	51%	16%	40-49	
100%	9%	34%	38%	19%	50 פלוס	
100%	3%	35%	45%	17%	חילוני	
100%	7%	30%	46%	17%	מסורתי	
100%	6%	37%	43%	14%	דתי	
100%	8%	36%	41%	15%	דתי מאוד	
100%	5%	34%	43%	18%	גדה	אזור
100%	8%	36%	45%	11%	עזה	
100%	6%	35%	44%	15%	Total	

'איזה מבין שני הפתרונות הבאים אתה מעדיף להסדר בין ישראל לפלסטינים?'

Total	לא יודע	מדינה אחת לשני העמים בין הירדן והים	שתי מדינות לשני עמים		
100%	24%	36%	41%	גברים	מין
100%	18%	43%	39%	נשים	
100%	24%	47%	29%	18-21	קבוצות גיל
100%	20%	39%	41%	22-29	
100%	18%	35%	47%	30-39	
100%	21%	38%	41%	40-49	
100%	25%	41%	34%	50 פלוס	
100%	32%	40%	28%	חילוני	
100%	23%	34%	43%	מסורתית	
100%	21%	36%	44%	דתי	
100%	9%	57%	35%	דתי מאוד	
100%	24%	39%	37%	גדה	אזור
100%	16%	40%	44%	עזה	
100%	21%	39%	40%	Total	

'מה לדעתך תעשה המעורבות של נשיא ארה"ב דונלד טראמפ במזרח התיכון?'

Total	לא יודע	לא תקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים	תועיל רק לצד הפלסטיני	תועיל רק לישראל	תקדם את השלום בין ישראל לפלסטינים		
100%	21%	25%	15%	23%	16%	גברים	מין
100%	0%	35%	10%	33%	21%	נשים	
100%	15%	28%	8%	28%	22%	18-21	קבוצות גיל
100%	9%	27%	16%	29%	19%	22-29	
100%	7%	37%	8%	31%	16%	30-39	
100%	7%	28%	16%	28%	20%	40-49	
100%	19%	27%	16%	23%	16%	50 פלוס	
100%	9%	34%	15%	22%	20%	חילוני	
100%	16%	28%	8%	27%	22%	מסורתית	
100%	11%	30%	10%	34%	16%	דתי	
100%	2%	34%	24%	20%	21%	דתי מאוד	
100%	13%	29%	18%	23%	18%	גדה	אזור
100%	7%	32%	5%	37%	20%	עזה	
100%	11%	30%	13%	28%	18%	Total	

יהודים ישראלים

אחוז		
50%	זכר	מין
50%	נקבה	
100%		סה"כ

אחוז		
26%	18-29	גיל
31%	30-44	
24%	45-59	
19%	60+	
100%		סה"כ

אחוז		
44%	חילוני	רמת דתיות
32%	מסורתית	
15%	דתי	
9%	חרדי	
100%		סה"כ

אחוז		
10%	צפון	אזור מגורים
12%	חיפה	
23%	מרכז	
28%	תל אביב	
16%	ים יוש	
11%	דרום	
100%		סה"כ

אחוז		
33%	תיכונית ומטה	רמת השכלה
25%	על תיכונית	
42%	אקדמאית	
100%		סה"כ

אחוז		
54%	ימין	עמדה פוליטית
30%	מרכז	
16%	שמאל	
100%		סה"כ

ערבים-ישראלים

אחוז		
52%	זכר	מין
48%	נקבה	
100%		סה"כ

אחוז		
55%	18-44	גיל
45%	45 פלוס	
100%		סה"כ

אחוז		
22%	חילוני	רמת דתיות
42%	מסורתי	
36%	דתי	
100%		סה"כ

אחוז		
57%	חיפה וצפון	אזור מגורים
43%	מרכז ת"א ודרום	
100%		סה"כ

פלסטינים

אחוז		
50%	זכר	מין
50%	נקבה	
100%		סה"כ

אחוז		
16%	18-21	גיל
30%	22-29	
27%	30-39	
15%	40-49	
12%	50+	
100%		סה"כ

אחוז		
12%	חילוני	רמת דתיות
26%	מסורתי	
45%	דתי	
17%	דתי מאוד	
100%		סה"כ

אחוז		
61%	גדה	אזור מגורים
39%	עזה	
100%		סה"כ